

EKOLAND INNOVATIEPRIJS BIOLOGISCHE LANDBOUW

EEN VOORBEELD VOOR MINISTER SCHOUTEN?

Zo divers als de biologische landbouw, zo divers zijn ook de aanmeldingen die de jury van de Ekoland Innovatieprijs 2019 ontving. Ze zijn allemaal een praktische uitwerking van de nieuwe visie van de minister! Zouden zij en haar ambtenaren dat ook zien? TEKST | KEES VAN VELUW

De jury, bestaande uit Gea Bakker, Maria van Boxtel, Geertje Schlaman, Bart Fokkens, Lex Kruit en Kees van Veluw, staat voor de heerlijke klus om uit dertien geselecteerde bedrijven er drie te nomineren. De juryleden letten bij de selectie niet alleen op technische innovaties, ook innovaties op systeem niveau doen mee. Klimaat is natuurlijk een heel belangrijk onderwerp. Los je dat op dan los je ook andere problemen op zoals bodemdegeneratie en verlies van mineralen. Veel aanmeldingen hebben ook een directe link met de burger en zijn daar zeer creatief in.

De jury is inmiddels op stap geweest naar een aantal van de bedrijven. Het enthousiasme van de ondernemers spat er van af. Ze hebben plezier in het biologisch boer zijn. De plekken in het landschap stralen rust en diversiteit uit. Jammer dat je geen dertien prijzen uit kan reiken.

Op woensdag 23 januari om 20.00 uur worden de winnaars bekend gemaakt en worden de prijzen feestelijk uitgereikt op de Bio-Beurs in de grote zaal. Dit jaar willen we ook een aantal vorige winnaars opnieuw even op het podium halen om te weten te komen hoe het met hun innovaties is. Het belooft een inspirerende prijsuitreiking te worden met prachtige oeuvres en innovaties. Op dezelfde dag, 's middags om 17.45 uur, presenteren de drie genomineerden hun bedrijf in workshopruimte A. Wees er bij!

Kopersporen

KANDIDATEN

2019

MTS. GERRITSMAS-MINK **Sytse Gerritsma en Tiertse Smink**

Het biologisch-dynamisch melkveebedrijf met boerderijwinkel van Sytse Gerritsma en Tiertse Smink werd tien jaar geleden gestart. Sytze en Tiertse hadden geen familie bedrijf om over te nemen, en begonnen op deze mooie locatie aan de rand van de Fluessen met hulp van Joke Ensing en Sierd Deinum van de Graasboerderij. De opstart was bijzonder: gezamenlijke aankoop in maatschap van de nieuwe boerderij. Na tien jaar samenwerken hebben ze het bedrijf inmiddels volledig overgenomen. Maatschap Gerritsma-Smink voert 100 procent gras volgens het Pure Graze systeem. Het land is met kruidenmengsels ingezaaid, de helende werking hiervan op het vee maakt 100 procent antibioticavrij produceren mogelijk. Hierdoor leveren ze de melk USDA gecertificeerd aan Rouveen, daarnaast is er de huisverkoop van vlees. Met gezonde financiële resultaten bewijzen Sytze en Tiertse dat je vanuit 'niets' toch boer kunt worden.

GELUKSVOGEL.BIO **Yvonne Sturm en Stijn** **van den Bovenkamp**

In samenwerking met Wijkamp Farming Solutions ontwikkelden Yvonne Sturm en Stijn van den Bovenkamp GeluksVogel - rondtrekkende kippen op een biologisch landgoed in Brabant voor eieren en vlees. De 'geluksvogels' komen op het landgoed als ze één dag oud zijn. Na acht weken gaan de hennen naar een mobiele kippenkar waar ze speciaal voer krijgen gericht op het leggen van eieren. De kippen rouleren elke twee/drie weken op de weide. De kar wordt elke 3-4 dagen op een ander stuk gras geplaatst waardoor het bodemleven optimaal verzorgd blijft. De mobiele kippenkar werkt met zeven belangrijke kernwaarden, zoals een echte energieneutrale boerenkip door natuurlijke ventilatie en zonne-energie. En kippen met minder stress door de bescherming van hanen. Dit geeft een schoon ei: met omweiden is geen ontworming nodig. De verpakking is maximaal energiezuinig en op het eierdoosje zit statiegeld. Dit leidt tot geluk voor de boer(in): prettig werken en leven voor mens en dier.
www.GeluksVogel.bio www.wijk-kamp.nl

DE EEMSTUIN **Liz Wijma en** **Jouke Anema**

De Eemstuin teelt groenten waarbij gedurende de hele winter een scala aan bladgewassen wordt verkocht. De 'verras me sla' en de 'pittige blaadjes' zijn de verrassende mengsels waar ze op de Groninger markt om bekend staan. Als spannend onderdeel van een salade bestaat onkruid niet meer.

Liz Wijma en Jouke Anema namen het bedrijf in het afgelopen jaar over van Isabel Duijnsveld en Idse Billenkamp. Doordat Isabel en Idse een volledig bedrijf met woonhuis overdroegen, krijgen Liz en Jouke de ruimte om hun eigen draai aan deze 20 jaar oude bd-tuinderij te geven, met begeleiding en kennis van de oude tuinders. De overname is - en wordt nog - gefinancierd met crowdfunding en grote betrokkenheid van klanten. De overname is een geslaagd voorbeeld van sociale innovatie. www.eemstuin.nl

BOERDERIJ MOERVLIE **Frans van Laer en** **Maria Rössler**

Boerderij Moervliet werd door Frans van Laer en Maria Rössler ontwikkeld als een nieuw, kleinschalig bedrijf. Boerderij Moervliet biedt open mogelijkheden voor starters die willen leren, of beginnen met ondernemen in groenteteelt. Frans en Maria leiden het bedrijf en wie een deel van de werkzaamheden uit wil bouwen of over wil nemen is welkom om de mogelijkheden te verkennen en uit te werken. Daarmee biedt het bedrijf een potentie aan leerervaringen, maar ook innovatieve ingroeikansen en mogelijkheden tot intensivering. www.moervliet.nl

V.O.F. DE JERSEY PLEATS **Familie Bokma**

Op het eiland Gouden Boaiem, startte de familie Bokma startte een nieuw biologisch melkveebedrijf met 140 Jersey-koeien, waarbij weidevogelbeheer centraal staat. Het eiland is gelegen tussen Heeg en Woudsend, in Zuidwest-Friesland. De winterpolder telt 175 hectare grond, waarvan 140 hectare natuurland geschikt is voor beweiding en ruwvoerwinning. Staatsbosbeheer wil het natuur- en landschapsbeheer van het eiland uitvoeren op basis van een biologische bedrijfsvoering volgens een 10-jarig ontwikkelingsplan. De familie Bokma verkrijgt het eiland in erfpacht en zal met het melkveebedrijf de door Staatsbosbeheer voor de langere termijn gewenste natuurdoelstellingen realiseren, in combinatie met een goed economisch bedrijfsrendement, mede door eigen verwerking van melk tot kaas; en educatieve en recreatieve activiteiten. Een goede start met positieve resultaten voor het weidevogelbeheer is al gemaakt.
www.goudenboaiem.nl

OVERESCH ECOLOGISCHE LANDBOUW **Jan, Mariet, Rick en Rudy**

Kringlooplandbouw wordt door Jan, Mariet, zoon Rick Overesch en schoonoon Rudy al jaren in de praktijk gebracht. Hun gemengd bedrijf bestaat uit een innovatieve varkenshouderij met veel aandacht voor dierenwelzijn, een robuust eigen varkensras en teelt van eigen voergewassen naast akkerbouw en groententeelt. Vernieuwing in graanteelten met oude rassen ontwikkelde de familie Overesch in samenwerking met Natuurmonumenten en omliggende landgoederen. Een geheel vernieuwde, grote boerderijwinkel trekt veel vaste klanten en is het uithangbord voor eigen producten met een meerwaarde, zoals varkensvlees en rundvlees van Brandrode Runderen. De varkens hebben meer lig- en loopruimte in de stallen, kunnen heerlijk relaxen in een lekker strobed en kunnen genieten van een modderpoel. De vleesvarkens krijgen brijvoer van biologische reststromen en zijn goed zichtbaar voor bezoekers vanuit de skybox en ontvangstruimte. www.overesch.nl

LAMBERDINA'S HOEVE **Eric Thielen**

Eric Thielen ontwikkelt de Lamberdina's Hoeve – vernoemd naar zijn oma – tot een moderne eierboerderij, met zorg voor mensen, dieren, natuur en omgeving en oog voor de toekomst. Vanaf 2017 ontwikkelde Eric het ouderlijk bedrijf in samenwerking met enkele topbedrijven en maatschappelijke organisaties tot een bedrijfsconcept met een sterke relatie tussen dierenwelzijn, voedselveiligheid en zorg voor de aarde en economie. Het komende jaar wordt de stal ingericht met een Vencomatic ECO-unit, die in de winter de ingaande lucht opwarmt. In de zomer wordt er water in de ECO unit gespreid voor reiniging van de uitgaande ventilatielucht. De verwachte fijnstofreductie is 80 procent. De staltemperatuur is zo ook goed te beheersen. Ook innovatief is het gebruik van de Q-Pearch, een (gepatenteerde) zitstok. Deze mechanische oplossing moet bloedluizen permanent bestrijden, zonder bestrijdingsmiddelen en met optimaal zitcomfort. De ruime uitloop wordt ingezaaid met klaver en beplant met fruitbomen. Maar eerst is de wintertuin aan de beurt. www.lamberdinashoeve.nl

DE GRAASBOERDERIJ **Joke Ensing, Sierd Deinum en dochter Welmoed**

De biologisch-dynamische melkveehouderij met boerderijwinkel en graaskippen van Joke Ensing, Sierd Deinum en dochter Welmoed won in 2013 al de tweede prijs van de Ekoland Innovatieprijs. Ze waren topfokkers, maar gingen met de Graasboerderij terug naar de basis: de bodem. Zoveel mogelijk gesloten kringlopen en geen krachtvoergebruik. De Graasboerderij loopt voorop in het vinden van nieuwe wegen, zoals 100 procent gras voeren met het Pure Graze systeem, wat ze doen sinds 2004. Verder houden ze 150 kippen, die na het weiden van de koeien, als een soort weidesleep functioneren. Deze kippen worden op hun beurt weer bewaakt door honden. Het land is met kruidenmengsels ingezaaid, dit maakt 100 procent antibioticavrij produceren mogelijk. Het weidevogelbeheer is met mozaïekmaaien en stripgrazen innovatief. Met goede financiële resultaten laat de Graasboerderij zien en dat groot niet altijd de oplossing is. Dochter Welmoed is dit jaar toegetreten tot de maatschap is gelijk al uitgeroepen tot meest duurzame boerin van Friesland. www.graasboerderij.nl

DOORNIK NATUURAKKERS **Louis en Corrie Dolmans**

Op Doornik Natuurakkers ontwikkelden Louis en Corrie Dolmans aandacht voor vogels, natuur en landschapswaarden als leidende visie bij alle activiteiten. Dit levert een innovatief landbouwbedrijf op met een hoge biodiversiteit. Door oude en bijzondere graanrassen terug te telen en de meerwaarde daarvan te kapitaliseren, realiseert Doornik Natuurakkers ook financieel een goed resultaat. Hagen, bomen, vlechthekken, voedselbos, akkerranden en strokenteelt geven een mooi en toegankelijk geheel van innovatieve financiering van natuurbeheer in combinatie met landbouw. Doornik Natuurakkers herstelt ook nieuwe elementen in oude glorie: onlangs is een oude boomgaard verworven en worden rivieruiterwaarden opnieuw ingericht als weidevogelgebied. De enthousiaste participatie in de streek zorgt voor meer hekken en behoud van het kleinschalige landschap. www.doorniknatuurakkers.nl

DE ZADERIJ COÖPERATIE U.A. Tineke Alberts en Jan Velema

De Zaderij, een coöperatie van diverse boerenbedrijven die zaden veredelen en vermeerderen van zaadvaste rassen, wordt getrokken door Tineke Alberts en Jan Velema. Boeren en tuinders zijn de afgelopen decennia gewend geraakt dat de veredeling en vermeerdering van zaden door gespecialiseerde bedrijven wordt verzorgd. De groep boeren van de Zaderij neemt het heft weer in eigen handen. Met inmiddels tien bedrijven houdt de coöperatie een kleine twintig gewassen in stand, inclusief veredeling. Elke deelnemende boerderij heeft eigen specialiteiten, samen vormen ze de Zaderij. De coöperatie let bij het veredelingswerk op productie, maar kijkt ook naar smaak, voedingswaarde en weerbaarheid van de gewassen. De Zaderij levert, in kunstwerkjes als verpakkingen, zowel aan hobbytuinders als aan professionele productiebedrijven. www.zaderij.nl

HOLLANDSCHE MEESTERS Hans Boot & collega's

In de coöperatieve 'kaas-smakerij' Hollandse Meesters verwerken Hans Boot en collega's premium kwaliteit melk tot unieke kaas. Hollandse Meesters verwerkt de melk veehoudergebonden en ras-specifiek. De missie en de praktijk van de Hollandse Meesters is het duurzaam en coöperatief verwerken van raszuivere biologische of gangbare veehoudergebonden rauwe melk tot hoogwaardige kaas. De kaas wordt gerijpt met een natuurkorst of traditionele coating. Biodiversiteit en een gezond rendement in de keten en met de aangesloten ketenpartners staat daarbij centraal. www.hollandsche-meesters.eu

HET DERDE ERF Joop en Corine Wantenaar

Het melkveehouderijbedrijf van Joop en Corine Wantenaar werd door hen uitgebouwd met verkoop aan huis van vlees, eieren en sappen. Ze voegden een tuinderij toe en bouwden de schaapskooi uit met een theetuin en vergaderruimte. Ook kan er boerengolf worden gespeeld en begint er een klompenpad. Daarnaast is Het Derde Erf gestart met aanplant van bomen in de koeienwei, want oorspronkelijk grazen runderen immers in een half open landschap. Uit onderzoeken blijkt dat dieren meer produceren als ze schaduw hebben in de wei.

De praktische bezwaren van maaien en de eventuele mindere opbrengst neemt Het Derde Erf voor lief. Na lang touwtrekken met de gemeente is toestemming verkregen voor een agroforestry systeem in het weiland, met bomen midden op het land. Deze agro-ecologische innovatie moet nog groeien, maar verdient nu al navolging. www.HetDerdeErf.nl

RAW MILK COMPANY André en Tonny Mulder

De Raw Milk Company (sinds 2013) van André en Tonny Mulder is een succesvolle producent van de biologische, rauwmelkse, gefermenteerde, probiotische RauwPower-zuivel: kefir, yoghurt, hangop, yoghurt-hangop en jus de lait. Terwijl 'normale' gepasteuriseerde melk vaak wordt afgeraden aan patiënten met darmproblemen of allergieën, wordt RauwPower zuivel juist aangeraden door sommige artsen. Het blijkt dat sommige patiënten hun medicijngebruik kunnen verminderen of stoppen. Rauw Power zuivel is ook verdraagbaar voor mensen met koemelkallergie en lactose-intolerantie. De onderzochte gezondheidsbevorderende effecten zijn zo veelbelovend dat Raw Milk Company verder wetenschappelijk onderzoek wil laten uitvoeren.

Ook wil Raw Milk Company zich laten certificeren via het Raw Milk Institute in Californië, zodat de veiligheid van rauwe zuivelproducten in Nederland beter gewaarborgd is. Het productieproces met warm opgehaalde melk, gebruikt veel minder energie want afkoelen bij de boer is niet nodig. De melk wordt niet gepasteuriseerd, ontroomd of gehomogeniseerd. www.rawmilkcompany.nl

